

Helsingin hallinto-oikeus
Sörnäistenkatu 1, 00580 Helsinki
helsinki.hao@oikeus.fi

ASIA

Valitus asemakaavan muutoksen, alue 641601, 75. kaupunginosa,
Kolmperän asemakaavan hyväksymisestä

VALITTAJA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
Liikennevastuualue
Uudenmaan ELY-keskus, PL 36, 00521 HELSINKI
Puh. 0295 021 000 (vaihde)
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Valitusasiaa käsittelee Uudenmaan ELY-keskuksessa
maankäytön asiantuntija Anu Schulte-Tigges,
puh. 0295 027 929, sähköposti anu.schulte-tigges@ely-keskus.fi

PÄÄTÖS, JOHON MUUTOSTA HAETAAN

Espoon kaupunkisuunnittelulautakunta 27.3.2024/ § 40

Espoon kaupunkisuunnittelulautakunta on yllä mainitulla päätöksellään
hyväksynyt asemakaavan muutosehdotuksen, alue 641601, 75.
kaupunginosa, Kolmperä. Päätös on asetettu yleisesti nähtäville Espoon
kaupunginverkkosivuille 10.4.2024.

VAATIMUKSET

Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualue
(jäljempänä ELY-keskus) vaatii, että kaupunginsuunnittelulautakunnan
päätös asemakaavan muutoksen hyväksymisestä kumotaan
lainvastaisena.

16.5.2024

ASIAN AIKAISEMMAT VAIHEET JA TAUSTA

Asemakaava on tullut ELY-keskukselle tiedoksi 2.12.2022. Uudenmaan ELY-keskus on antanut lausunnon kaavaehdotuksesta 31.5.2023, diaarinumerolla UUDELY/16445/2022.

Asemakaavamuutoksesta ja sen sisällöstä on pidetty useita neuvotteluita kaupungin, ELY-keskuksen ja Väyläviraston kanssa, muun muassa 14.6.2022, 25.8.2022, 16.5.2023, 21.6.2023 ja 12.1.2024.

VALITUKSEN PERUSTELUT

ELY-keskus katsoo, että kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavan muutoksen ottamatta kaikilta osin huomioon Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä (jäljempänä LjMTL) ja Maankäyttö- ja rakennuslain (jäljempänä MRL) säännöksiä:

Asemakaavan tarkoituksena on MRL:n 50 §:n mukaan osoittaa tarpeelliset alueet eri tarkoituksia varten kaavan ohjaustavoitteen edellyttämällä tavalla.

MRL:n 54 §:n mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Lisäksi MRL:n 9 §:n mukaisin selvityksin tulee osoittaa 54 §:n edellytysten toteutuminen kaavassa.

Asemakaavalla ei saa MRL:n 54 §:n mukaan asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää.

LjMTL 1 §:ssä todetaan, että lain tarkoituksena on järjestää liikennejärjestelmäsuunnittelu siten, että siinä sovitetaan yhteen valtakunnalliset ja alueelliset tavoitteet ja luodaan edellytykset toimivalle liikennejärjestelmälle ja kehittämiselle. Lain tarkoituksena on lisäksi turvata osallistumismahdollisuudet valtion omistamien maanteiden suunnitteluun toteuttamalla ja edistämällä hyvää hallintoa ja oikeusturvaa maanteitä koskeissa asioissa. Lisäksi LjMTL 7 §:ssä säädetään, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhtenä tehtävänä on mm. auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja

16.5.2024

alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö sekä kestävä kehitys. LjMTL:n 13 §:ssä tienpitoa koskevien yleisten vaatimusten osalta on säädetty, että maantieverkkoa on kehitettävä ja kunnossapidettävä ja siihen investoitava siten, että sillä edistetään muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista, alueiden kehittämistä, maankäytön suunnittelussa yhdyskuntarakenteelle ja ympäristölle asetettavien tavoitteiden toteuttamista. Tämän lisäksi maantiet on suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa niiden liikenteellinen merkitys huomioon ottaen siten, että maantieverkon ja liikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi ja ettei tienpito tuota kenellekään enempää vahinkoa tai haittaa kuin tarve vaatii. LjMTL:n 15 a §:n mukaisesti voidaan myös todeta, että liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteena on edistää toimivaa, turvallista ja kestävästä liikennejärjestelmästä ottamalla huomioon liikenteen, maankäytön, palvelurakenteen ja elinkeinotoiminnan vuorovaikutus ja toimintojen synnyttämä nykyinen ja tuleva liikennetarve sekä liikenteen turvallisuus.

Yksityiskohtaiset perustelut

Käsillä oleva kaavamuutosalue ei ole MRL:n 50 §:n mukainen tarkoituksen mukainen alue. Kaavamuutoksella osoitetaan laaja ja epämääräinen yleisen tien alue (LT). Tienpitäjällä ei ole tarpeita esitetyn mukaiselle aluevaraukselle. Kaavamuutos aiheuttaa tienpitäjälle myös MRL:n 54 §:n mukaista rajoitusta ja haittaa, joka olisi voitu kaavan asettamia tavoitteita syrjäyttämättä välttää. Kaavamuutos ei mahdollista lainvoimaisen tiesuunnitelman (Maantie 110 (Nupurintien, Turuntie) parantaminen Karhuniityntien liittymän kohdalla ja välillä Brobackantie – Kolmiranantie, Espoo ja Kirkkonummi, hyväksytty 31.10.2022) toteuttamista ja rajoittaa näin ollen suunnitelmassa esitettyjen liikennejärjestelyiden toteuttamista. Tiesuunnitelmalla rakennetaan jalankulku- ja pyöräilyväylä maantie 110 pohjoispuolelle välillä Kolmirannantie- Kolmperäntie ja eteläpuolelle välillä Kolmperäntie- Brobackantie. Ämmässuontien liittymä kanavoidaan ja Kulmakorventien liittymä varustetaan liikennevaioilla. Tiesuunnitelmassa osoitetaan myös nykyinen sekä ehdotettu uusi tiealueen raja sekä riista-aidan uusi sijainti. Kaavamuutosta ei voi hyväksyä lainvoimaisen tiesuunnitelman vastaisena, täten ELY-keskus katsoo, että asemakaavamuutoksen hyväksymiselle ei ole lainmukaisia perusteita.

Kaavamuutosalueella esitetyt liikennejärjestelyt eivät perustu MRL:n 9 §:n mukaisiin selvityksiin, jolloin voitaisiin osoittaa kaavamuutoksen MRL:n 54 §:n mukaisten sisältövaatimusten täyttyminen. Yleisen tien alueelle (LT) osoitetut liikennejärjestelyt tulee suunnitella tiesuunnitelmalla, osana ratasuunnitelmaa tai tienpitäjän ja kunnan väliseen

16.5.2024

suunnittelusopimukseen perustuen. Tiesuunnitelmatasoisessa suunnitelmassa ja suunnittelusopimukseen perustuvassa toimintatavassa varmistetaan, että liikennejärjestelyt suunnitellaan yleisen tien alueelle sopiviksi noudattaen laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (jäljempänä LjMTL) määräyksiä sekä Väyläviraston ohjeistusta.

Kaavamuutosalue ja siinä osoitetut liikennejärjestelyt liittyvät olennaisesti Länsiradan suunnittelukokonaisuuteen. Suunnitelmassa osoitetaan neljä uutta asemaa, joista yksi on kaavamuutosalueen vaikutusalueella oleva Histan asema. Histan asemanseutu saavutetaan sen toteuduttua Nupurintien suunnasta kaavamuutosalueen kautta. Espoon pohjois- ja keskiosien oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on varauduttu radan ja aseman toteuttamiseen. Yleiskaavassa osoitetaan Histan aseman ja asemanseudun maankäyttöä, asumista ja työpaikka-alueita. Histan asemakeskuksen ympäristöön osoitetaan asumista noin 10 000:lle asukkaalle sekä työpaikka-alueita ja keskustatoimintojen hallinto-, toimisto-, palvelu- ja liiketiloja. Valtatielle 1 (Turunväylä) osoitetaan yleiskaavassa eritasoliittymä, jonka kautta asema- ja asemanseutu on saavutettavissa valtatie 1:ltä.

Länsiradan suunnittelukokonaisuudesta vastaa Länsirata Oy. Ratasuunnitelmaluonnosta on laadittu yhteistyössä eri viranomaisten ja alueen kuntien kanssa suunnittelukonsultin toimesta. Suunnittelukokouksissa on yhteistyössä huomioitu tulevien asemien saavuttaminen ja kuntien maankäytön kehittymisedellytykset ja niistä johtuvat järjestelyt liikennejärjestelmässä. Suunniteltu ratalinja risteää katujen, yksityisteiden ja maanteiden kanssa. Maanteiden ja ratalinjauksen yhteensovittamiseksi tasapuolisesti alueen kuntien välillä, on pidetty 24.4.2023 tienpitäjän ja suunnittelukonsultin välinen kokous. Kokouksessa tienpitäjä on tuonut esille ratasuunnitelmassa huomioitavat maanteitä koskevat hallinnolliset muutostarpeet liikennejärjestelyiden uudelleen järjestämisen myötä.

Kaavamuutosalueella oleva mt 110, Nupurintie, on nykyisin valtion maantie, joka välittää jo nykyisellään pääosin paikallista liikennettä. Ratasuunnitelmaluonnoksessa esitetään liikennejärjestelyt Histan paikallisliikenteen asemalle Kolmperän suunnasta Nupurintien kautta ja valtatie 1 suunnasta eritasoliittymän kautta. Histan asema tulee lisäämään paikallista liikennettä entisestään Nupurintiellä, eikä näin ollen ole enää MRL 83.4 §:n mukaan yleisten teiden liikennealuetta, jona voidaan osoittaa valta-, kanta- ja seututeitä sekä niitä yhdistäviä ja niiden jatkeena olevia teitä. Edellä mainitun perusteella ELY- keskus katsoo, että asemakaavamuutoksen hyväksymiselle ei ole lainmukaisia perusteita.

ELY- keskus ja Espoon kaupunki ovat käyneet useita neuvotteluita asemakaavamuutoksen aikana maantie- ja katualueen rajoista. Kaavamuutoksessa yleisen tien alueen aluevarauksen alueella sijaitsee nykyinen mt 110 (Nupurintie) liikennealue sekä Espoon kaupungin

16.5.2024

katusuunnitelmiin perustuvia liikennejärjestelyitä ja liittymiä, jotka esitetään kaavakartassa katkoviivamerkinnöillä ja liittymänuolilla. ELY- keskus on tuonut esille, että tienpitäjän näkemyksen mukaan Nupurintien uusi linjaus tulee osoittaa kaavamuutoksessa lopputilanteessa katualueena. Nupurintie palvelee jatkossakin pääosin paikallista liikennettä.

Espoon kaupunkisuunnittelulautakunnan pöytäkirjassa 27.3.2024 § 40 todetaan, että kaavamuutoksen ainoana tavoitteena on mahdollistaa Länsiradan asemien yhteystarpeisiin liittyvän ratasuunnitelman hyväksyminen ja siitä syystä Nupurintie tulisi osoittaa kaupunkisuunnittelulautakunnan näkemyksen mukaan kaavamuutosalueella maantiekseksi (LT).

Kaavamuutoksen kumoaminen ei estä Länsiratahankkeen toteutuksen etenemistä.

Vakiintuneen tulkinnan mukaan väyläsuunnitelman hyväksyminen on mahdollista, kun sen perustana oleva kaava on kunnassa hyväksytty. Kaavan ei siis tarvitse olla suunnitelman hyväksymisen hetkellä vielä lainvoimainen. Tätä ei ole todettu nimenomaisesti laissa. Ratalain 10 §:n 1 momentin mukaan rautatien rakentamista koskevan yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa rautatiealueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Ratalain säätämiseen johtaneissa esitöissä (HE 222/2006 vp s. 17) todetaan 10 §:n kohdalla seuraavasti:

”Säännöksestä käy ilmi kaavan merkitys sen yhdistäessä eri sektoriviranomaisten suunnitelmat. Selkeyden vuoksi pykälän 1 momentissa todettaisiin, että milloin alueella on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voitaisiin ryhtyä toimenpiteisiin sellaisen yleis- tai ratasuunnitelman laatimiseksi, joka perustuu kaavan maankäytöllisiin, liikenteellisiin ja ympäristötavoitteisiin. Tällaisissa tapauksissa radanpitäjä voisi yhteistyössä kaavoituksesta vastaavien viranomaisten kanssa ryhtyä laatimaan yleissuunnitelmaa tai ratasuunnitelmaa. Kaavan on oltava hyväksytty tai vahvistettu, kun kaavassa osoitettua radan sijaintia vastaava yleissuunnitelma tai ratasuunnitelma hyväksytään. Voidaan kuitenkin katsoa, että kaavan hyväksymispäätöksen ei välttämättä tarvitse olla vielä lainvoimainen, kun yleissuunnitelma tai ratasuunnitelma hyväksytään.”

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa (LjMTL, aiemmin maantielaki, 503/2005) on sisällöltään vastaava säännös, LjMTL 17 §. Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään 25.11.2016/4978 ottanut kantaa tiesuunnitelman hyväksymisen edellytyksiin tilanteessa, jossa osayleiskaava, johon tiesuunnitelma perustui, ei ollut vielä lainvoimainen, kun suunnitelma hyväksyttiin.

16.5.2024

KHO 25.11.2016/4978, Valtateiden 3 ja 18 parantamista koskeva tiesuunnitelma-asia (Laihia) ”Korkein hallinto-oikeus toteaa, että Laihian kunnanvaltuusto on hyväksynyt Kirkonseudun osayleiskaavan päivityksen ennen kuin tiesuunnitelma on hyväksytty. Osayleiskaavassa on riittävästi selvitetty valtateiden 3 ja 18 sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön. Maantielain 17 §:n 1 momentti ei edellytä, että oikeusvaikutteisen kaavan, johon tiesuunnitelma perustuu, olisi oltava lainvoimainen silloin, kun tiesuunnitelma hyväksytään. Kun lisäksi otetaan huomioon, että osayleiskaavan hyväksymispäätös on korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä tullut lainvoimaiseksi, tiesuunnitelma on perustunut maantielain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuun oikeusvaikutteiseen kaavaan.”

Ratasuunnitelmassa hyväksytään siinä esitetyt maanteitä koskevat liikennejärjestelyt. Tienpidosta valtion maanteitä koskien vastaa LjMTL:n 3 §:n ja 11 §:n mukaan ELY- keskus Väyläviraston ohjauksen mukaisesti. Ratasuunnitelmassa tulee huomioida tienpitäjän näkemys maanteiden osalta, että ratasuunnitelma voidaan hyväksyä. Ratasuunnitelman hyväksyy Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että Espoon kaupunkisuunnittelulautakunnan hyväksymä asemakaavamuutos on edellä esitetyin perustein laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä ja maankäyttö- ja rakennuslain vastainen.

ELY-keskus katsoo, että asemakaavamuutos ei ole MRL:n 50 §:n mukainen tarkoituksen mukainen asemakaava, jonka tarkoituksena on osoittaa tarpeelliset alueet eri tarkoituksia varten. Asemakaavamuutos ei ELY-keskuksen näkemukseen mukaan täytä maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentissa säädettyjä sisältövaatimuksia liikenteen järjestämisen osalta eikä perustu MRL:n 9 §:ssä säädetyllä tavalla kaavan laatimisen yhteydessä tehtyihin selvityksiin.

ELY- keskus katsoo myös, että osayleiskaava ei täytä LjMTL 1 §:n tarkoitusta liikennejärjestelmäsuunnittelusta eikä LjMTL:n 13 §:n mukaisia tavoitteita tienpitoa koskevien yleisten vaatimusten osalta eikä LjMTL:n 15 §:n mukaisia tavoitteita edistää toimivaa, turvallista ja kestävästä liikennejärjestelmää.

16.5.2024

ASIAN KÄSITTELY

Asia on käsitelty Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri - vastuualueella. Valituksen valmisteluun on osallistunut Väylävirastosta lakimies Katri Nuuja.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Uudenmaan ELY-keskuksen liikenteen ja maankäytön asiantuntija Anu Schulte-Tigges ja ratkaissut Uudenmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueen johtaja Päivi Nuutinen.

Liitteet

Espoon kaupunki, kaupunkisuunnittelulautakunta, ote pöytäkirjasta 27.3.2024 § 40.

Tämä asiakirja UUELY/16445/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
UUELY/16445/2022 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Nuutinen Päivi 17.05.2024 10:44
Esittelijä Schulte-Tigges Anu 17.05.2024 09:55